

Załącznik 2.

Przykłady naruszeń Karty praw podstawowych oraz ukierunkowanych działań zaradczych

→ Artykuł 1 Godność człowieka

Przykłady naruszeń artykułu:

- Naruszenie godności osób zatrudnionych lub uczestniczek i uczestników projektu.
- Nierówne traktowanie osób z grup szczególnie narażonych na dyskryminację.
- Gorsze traktowanie osób z niepełnosprawnościami.

Przykładowe rozwiązania:

- Uwzględnianie aspektów społecznych, w tym stosowanie klauzul społecznych (np. dotyczących warunków pracy, zatrudniania na podstawie umowy o pracę, przepisów BHP) w ramach postępowań dotyczących zamówień publicznych planowanych do realizacji w projekcie.
- Produkty i usługi spełniające standardy dostępności.
- Polityka antydyskryminacyjna i/lub procedura przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi w miejscu pracy.
- Szkolenia z zakresu przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi w miejscu pracy.

→ Artykuł 3 Prawo człowieka do integralności

Przykłady naruszeń artykułu:

- Badania prowadzone bez świadomej zgody osób uczestniczących w badaniu.
- Nieetyczne wykorzystanie danych biologicznych lub genetycznych.
- Eksperymenty psychologiczne lub manipulacyjne bez zgody osób uczestniczących.

Przykładowe rozwiązania:

- Powołanie niezależnych komisji etycznych, które oceniają zgodność projektów badawczych i technologicznych z zasadami ochrony integralności fizycznej i psychicznej osób uczestniczących.
- Standardy i procedury związane ze świadomą zgodą osób uczestniczących w badaniach.
- Szkolenie personelu uczestniczącego w projektach badawczych i wdrożeniowych w zakresie przepisów bioetycznych oraz praw człowieka.

→ Artykuł 4 Zakaz tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania

Przykłady naruszeń artykułu:

- Praca przymusowa lub wyzysk zatrudnionych osób.
- Naruszanie przepisów BHP.
- Brak ochrony przed przemocą i nadużyciami.

Przykładowe rozwiązania:

- Uwzględnianie aspektów społecznych, w tym stosowanie klauzul społecznych (np. dotyczących warunków pracy, zatrudniania na podstawie umowy o pracę, przepisów BHP) w ramach postępowań dotyczących zamówień publicznych planowanych do realizacji w projekcie.
- Procedury umożliwiające anonimowe zgłaszanie nieprawidłowości w zakładzie pracy.
- Wewnętrzne procedury i standardy związane z BHP.
- Audyty BHP w zakładzie pracy.
- Polityka antydyskryminacyjna i/lub procedura przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi w miejscu pracy.

→ Artykuł 5 Zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej

Przykłady naruszeń artykułu:

- Zatrudnianie osób w warunkach pracy przymusowej.
- Zmuszanie do pracy poprzez nieuczciwe umowy.

Przykładowe rozwiązania:

- Uwzględnianie aspektów społecznych, w tym stosowanie klauzul społecznych (np. dotyczących warunków pracy, zatrudniania na podstawie umowy o pracę, przepisów BHP) w ramach postępowań dotyczących zamówień publicznych planowanych do realizacji w projekcie.
- Procedury umożliwiające weryfikowanie podwykonawców z państw trzecich czy nie stosują praktyk zatrudniania dzieci lub osób nieletnich.
- Polityka wynagrodzeń.
- Procedury umożliwiające anonimowe zgłaszanie nieprawidłowości w zakładzie pracy (w różnych wersjach językowych w przypadku pracy w zakładzie osób nieposługujących się językiem polskim).
- Wewnętrzne procedury i standardy związane z BHP.

→ Artykuł 6 Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego

Przykłady naruszeń artykułu:

- Bezpodstawne zatrzymywanie osób w miejscu pracy.

Przykładowe rozwiązania:

- Uwzględnianie aspektów społecznych, w tym stosowanie klauzul społecznych (np. dotyczących warunków pracy, zatrudniania na podstawie umowy o pracę, przepisów BHP), w ramach postępowań dotyczących zamówień publicznych planowanych do realizacji w projekcie.
- Szkolenia dla kadry zarządzającej z zakresu praw pracowniczych.
- Szkolenia dla kadry zarządzającej z zakresu przepisów BHP.

→ Artykuł 7 Poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego

Przykłady naruszeń artykułu:

- Naruszenie ochrony danych o życiu prywatnym.
- Naruszenie nienaruszalności mieszkania (np.: wizyty i inspekcje techniczne w mieszkaniach użytkowników i użytkowników projektu bez uzyskania zgody mieszkanek i mieszkańców).

Przykładowe rozwiązania:

- Realizacja działań zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych. – Kodeks dobrych praktyk dotyczących ochrony prywatności określający zakres działań, jakie mogą być podejmowane w odniesieniu do monitorowania lub kontrolowania użytkowników i użytkowników projektu w ich miejscach zamieszkania.
- Standard dotyczący zgody na inspekcje lub kontrole miejsc zamieszkania użytkowników i użytkowników projektu. Wyrażna, pisemna zgoda, która musi być dobrowolna, świadoma i udzielona przed każdą inspekcją.

→ Artykuł 8 Ochrona danych osobowych

Przykłady naruszeń artykułu:

- Przetwarzanie danych osobowych bez zgody lub odpowiedniej podstawy prawnej.

Przykładowe rozwiązania:

- Procedura w zakresie ochrony danych osobowych.
- Polityka bezpieczeństwa IT.
- Procedury szyfrowania danych.
- Polityka zarządzania hasłami.
- Audyt cyberbezpieczeństwa danych.
- Procedura zgłaszania i zarządzania naruszeniami ochrony danych osobowych.

→ Artykuł 10 Wolność myśli, sumienia i religii

Przykłady naruszeń artykułu:

- Zmuszanie do udziału w aktywnościach lub wydarzeniach sprzecznych z przekonaniami religijnymi (np. wymaganie, aby użytkowniczki i użytkownicy projektu lub pracownice i pracownicy wzięli udział w mszy świętej lub uroczystości święcenia obiektu).

Przykładowe rozwiązania:

- Polityka antydyskryminacyjna i/lub procedura przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi w miejscu pracy.
- Szkolenia dla pracownic i pracowników z zakresu zarządzania różnorodnością w miejscu pracy.

→ Artykuł 15 Wolność wyboru zawodu i prawo do pracy gwarantuje prawo do swobodnego wyboru zawodu i dostępu do pracy

Przykłady naruszeń artykułu:

- Nierówne traktowanie pracownic i pracowników z innych krajów Unii Europejskiej.

Przykładowe rozwiązania:

- Polityka antydyskryminacyjna i/lub procedura przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi w miejscu pracy.
- Regulamin równego traktowania uczestniczek i uczestników projektu.

→ Artykuł 20 Równość wobec prawa

Przykłady naruszeń artykułu 20 Karty praw podstawowych znajdują się w rozdziałach: zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób niepełnosprawnych, zasada równości kobiet i mężczyzn oraz Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych. Zakres ochrony praw określony w tym artykule pokrywa się z prawami chronionymi w ramach zasady równości szans i niedyskryminacji, zasady równości kobiet i mężczyzn oraz Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Stąd też realizacja rekomendacji zawartych w wskazanych wyżej rozdziałach zapewnia zgodność projektu z artykułem 20 Karty praw podstawowych.

Przykładowe rozwiązania:

- Polityka antydyskryminacyjna i/lub procedura przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi w miejscu pracy.
- Szkolenia dla pracownic i pracowników projektowych z zakresu przeciwdziałania dyskryminacji.
- Szkolenia dla pracownic i pracowników z zakresu zarządzania różnorodnością w miejscu pracy.
- Szkolenia dla pracownic i pracowników projektu na temat specyficznych barier i potrzeb grup narażonych na dyskryminację.
- Produkty i usługi realizujące standardy dostępności.
- Konsultacje dotyczące produktów, usług i technologii z osobami z grup narażonych na dyskryminację lub organizacjami działającymi na ich rzecz.
- Testy produktów, usług i technologii w celu sprawdzenia ich użyteczności i dostosowania do potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.

→ Artykuł 21 Zakaz dyskryminacji

Przykłady naruszeń artykułu 21 Karty praw podstawowych znajdują się w rozdziałach: zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób niepełnosprawnych, zasada równości kobiet i mężczyzn, Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych. Zakres ochrony praw określony w artykule 21 Karty praw podstawowych pokrywa się z prawami chronionymi w ramach zasady równości szans i niedyskryminacji, zasady równości szans kobiet i mężczyzn oraz Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Stąd też realizacja rekomendacji zawartych w wskazanych wyżej rozdziałach zapewnia zgodność projektu z artykułem 21 Karty praw podstawowych.

Przykładowe rozwiązania:

- Polityka antydyskryminacyjna i/lub procedura przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi w miejscu pracy.
- Szkolenia dla pracownic i pracowników projektowych z zakresu przeciwdziałania dyskryminacji.
- Szkolenia dla pracownic i pracowników z zakresu zarządzania różnorodnością w miejscu pracy.
- Szkolenia dla pracownic i pracowników projektu na temat specyficznych barier i potrzeb grup narażonych na dyskryminację.
- Produkty i usługi realizujące standardy dostępności.
- Konsultacje dotyczące produktów, usług i technologii z osobami z grup narażonych na dyskryminację lub organizacjami działającymi na ich rzecz.
- Testy produktów, usług i technologii w celu sprawdzenia ich użyteczności i dostosowania do potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.

→ Artykuł 22 Różnorodność kulturowa, religijna i językowa

Przykłady naruszeń artykułu:

- Brak działań wspierających wielojęzyczność w projektach międzynarodowych.
- Przykład naruszenia dotyczącego różnorodności kulturowej w opracowywaniu narzędzi i produktów innowacyjnych

Przykładowe rozwiązania:

- Podpisanie Karty Różnorodności.
- Szkolenia dla pracowników i pracowników projektowych z zakresu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na narodowość, pochodzenie etniczne i kulturowe w miejscu pracy.
- Szkolenia dla pracowników i pracowników z zakresu zarządzania różnorodnością w miejscu pracy.
- Szkolenia z zakresu różnorodności kulturowej i specyficznych barier, jakich doświadczają mniejszości narodowe i etniczne zamieszkujące region, w sektorze, w którym realizowany projekt.
- Konsultacje dotyczące produktów, usług i technologii z grupami mniejszościowymi lub organizacjami działającymi ich rzecz.
- Testy produktów, usług i technologii w celu sprawdzenia ich użyteczności i dostosowania do potrzeb osób z grup mniejszościowych.
- Tłumaczenia informacji i dokumentów na języki, którymi posługują się mniejszości narodowe i etniczne, które mogą być klientkami i klientami, użytkowniczkami i użytkownikami lub beneficjentkami i beneficjentami projektu.
- Polityka rekrutacji i zatrudnienia.
- Polityka awansów.
- Polityka wynagrodzeń.
- Polityka antydyskryminacyjna i/lub procedura przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi w miejscu pracy.

→ Artykuł 23 Równość kobiet i mężczyzn

Przykłady naruszeń artykułu 23 Karty praw podstawowych znajdują się w rozdziale Zasada równości kobiet i mężczyzn. Zakres ochrony praw określony w artykule 23 Karty praw podstawowych pokrywa się z prawami chronionymi w ramach zasady równości szans kobiet i mężczyzn. Stąd też realizacja rekomendacji zawartych w wskazanym wyżej rozdziale zapewnia zgodność projektu z artykułem 23 Karty praw podstawowych.

Przykładowe rozwiązania:

- Polityka z zakresu life-work balance.
- Polityka rekrutacji i zatrudnienia.
- Polityka awansów i wynagrodzeń.
- Polityka antydyskryminacyjna i/lub procedura przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi w miejscu pracy.
- Szkolenia dla pracownic i pracowników projektowych z zakresu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć.
- Szkolenia dla pracownic i pracowników z zakresu zarządzania różnorodnością w miejscu pracy.
- Konsultacje dotyczące produktów, usług i technologii z osobami różnej płci.
- Testy produktów, usług i technologii w celu sprawdzenia ich użyteczności i dostosowania do potrzeb osób różnej płci.

→ Artykuł 25 Prawa osób w podeszłym wieku

Przykłady naruszeń artykułu:

- Dyskryminacja ze względu na wiek w zatrudnieniu (np. podczas rekrutacji, awansów, w wynagrodzeniu).
- Dyskryminacja ze względu na wiek w dostępie do szkoleń i podnoszenia kwalifikacji.
- Nieuwzględnianie potrzeb osób starszych w innowacjach.

Przykładowe rozwiązania:

- Polityka antydyskryminacyjna i/lub procedura przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi w miejscu pracy.
- Polityka rekrutacji i zatrudnienia.
- Polityka awansów.
- Polityka wynagrodzeń.
- Szkolenia z zakresu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na wiek w miejscu pracy.
- Szkolenia dla pracownic i pracowników z zakresu zarządzania różnorodnością w miejscu pracy.
- Produkty i usługi realizujące standardy dostępności dla osób starszych.
- Konsultacje dotyczące produktów, usług i technologii z osobami starszymi lub organizacjami działającymi na rzecz osób starszych.
- Testy produktów, usług i technologii w celu sprawdzenia ich użyteczności i dostosowania do potrzeb osób starszych.
- Komunikacja dostosowana do potrzeb osób starszych (np. prosty język, stosowanie różnych kanałów komunikacji, nie tylko w formie cyfrowej, internetowej).

→ Artykuł 26 Integracja osób niepełnosprawnych

Przykłady naruszeń artykułu 26 Karty praw podstawowych znajdują się w rozdziale Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych. Zakres ochrony praw określony w artykule 26 Karty praw podstawowych pokrywa się z prawami chronionymi w Konwencji o ochronie praw osób niepełnosprawnych. Stąd też realizacja rekomendacji zawartych w wskazanych wyżej rozdziałach zapewnia zgodność projektu z artykułem 26 Karty praw podstawowych.

Przykładowe rozwiązania:

- Analizy wpływu projektu na osoby z niepełnosprawnościami (np. trudności i bariery w zakresie dostępu do informacji o projekcie i jego rezultatach).
- Procedura i regulaminy zapobiegające dyskryminacji i mobbingowi w miejscu pracy.
- Polityka rekrutacji i zatrudnienia.
- Polityka awansów.
- Polityka wynagrodzeń, przykładowo uwzględniająca skrócony czas pracy osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności (7 godzin na dzień oraz 35 godzin na tydzień), jako ograniczenie przy ustalaniu celów i norm produkcyjnych pracownic i pracowników.
- Szkolenia dla pracownic i pracowników projektowych z zakresu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność.
- Produkty, usługi i technologie realizujące standardy dostępności dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
- Konsultacje dotyczące produktów, usług i technologii z osobami niepełnosprawnymi lub organizacjami działającymi na ich rzecz.
- Testy produktów, usług i technologii w celu sprawdzenia ich użyteczności i dostosowania do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności,
- Uwzględnianie aspektów społecznych, w tym stosowanie klauzul społecznych, w ramach postępowań dotyczących zamówień publicznych planowanych do realizacji w projekcie.

→ Artykuł 27 Prawo pracowników do informacji i konsultacji w ramach przedsiębiorstwa

Przykłady naruszeń artykułu:

- Brak konsultacji z pracownicami i pracownikami (np. w związku z realizowaną restrukturyzacją lub innymi zmianami organizacyjnymi).

Przykładowe rozwiązania:

- Szkolenia dla kadry zarządzającej na temat praw pracowniczych, w tym prawa do informacji, konsultacji oraz zasad negocjacji układów zbiorowych pracy.
- Raporty o wpływie projektów na warunki pracy.
- Konsultacje z pracownikami i pracownikami przed wprowadzeniem zmian organizacyjnych.
- Procedura zgłaszania nieprawidłowości oraz ochrony sygnalistów.

→ Artykuł 28 Prawo do rokowań i działań zbiorowych

Przykłady naruszeń artykułu:

- Utrudnianie działań przedstawicieli i przedstawicieli zatrudnionych osób.
- Represje wobec pracownic i pracowników za udział w działaniach zbiorowych.

Przykładowe rozwiązania:

- Procedura zgłaszania nieprawidłowości oraz ochrony sygnalistów.
- Szkolenia dla kadry zarządzającej na temat praw pracowniczych, w tym prawa do informacji, konsultacji oraz zasad negocjacji układów zbiorowych pracy.

→ Artykuł 30 Ochrona w przypadku nieuzasadnionego zwolnienia z pracy

Przykłady naruszeń artykułu:

- Zwalnianie pracownic i pracowników za działalność związkową.

Przykładowe rozwiązania:

- Procedura zgłaszania nieprawidłowości oraz ochrony sygnalistów.
- Szkolenia dla kadry zarządzającej na temat praw pracowniczych, w tym prawa do informacji, konsultacji oraz zasad negocjacji układów zbiorowych pracy.

→ Artykuł 31 Należyte i sprawiedliwe warunki pracy

Przykłady naruszeń artykułu:

- Niewłaściwe stosowanie umów cywilnoprawnych zamiast umów o pracę.
- Nieprzestrzeganie zasad BHP.

Przykładowe rozwiązania:

- Uwzględnianie aspektów społecznych, w tym stosowanie klauzul społecznych (np. dotyczących warunków pracy, zatrudniania na podstawie umowy o pracę) w ramach postępowań dotyczących zamówień publicznych planowanych do realizacji w projekcie.
- Szkolenia dla kadry zarządzającej z zakresu przepisów BHP.
- Polityka antydyskryminacyjna i/lub procedura przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi w miejscu pracy.
- Szkolenia z zakresu przeciwdziałania dyskryminacji w miejscu pracy.
- Procedura zgłaszania i rozpatrywania skarg pracowniczych.
- Procedura zgłaszania nieprawidłowości oraz ochrony sygnalistów.

→ Artykuł 32 Zakaz pracy dzieci i ochrona młodocianych w pracy

Przykłady naruszeń artykułu:

- Wykorzystywanie dzieci w nieformalnym sektorze pracy.
- Zatrudnianie dzieci z naruszeniem postanowień Kodeksu pracy.

Przykładowe rozwiązania:

- Procedura zgłaszania nieprawidłowości oraz ochrony sygnalistów.
- Uwzględnianie aspektów społecznych, w tym stosowanie klauzul społecznych (np. dotyczących warunków pracy, zatrudniania na podstawie umowy o pracę, zakazu korzystania z pracy dzieci) w ramach postępowań dotyczących zamówień publicznych planowanych do realizacji w projekcie.
- Szkolenia dla kadry zarządzającej na temat praw pracowniczych, w tym ograniczeń dotyczących pracy młodocianych.

→ Artykuł 33 Życie rodzinne i zawodowe

Przykłady naruszeń artykułu:

- Zwalnianie pracownic i pracowników w związku z urlopem macierzyńskim lub ojcowskim.
- Dyskryminacja rodziców w procesie rekrutacji.
- Zmuszanie pracownic i pracowników do pracy w godzinach nadliczbowych lub w dni wolne od pracy.

Przykładowe rozwiązania:

- Polityka z zakresu life-work balance.
- Procedura zgłaszania nieprawidłowości oraz ochrony sygnalistów.
- Polityka antydyskryminacyjna.
- Szkolenia z zakresu przeciwdziałania dyskryminacji w miejscu pracy.
- Procedura zgłaszania i rozpatrywania skarg pracowniczych.